

Till
Nacka tingsrätt
Mark- och miljödomstolen
Box 1104
131 26 Nacka

YTTRANDE

Mål nr M 1333-11, Svensk Kärnbränslehantering AB angående ansökan om tillstånd enligt miljöbalken till anläggningar i ett sammanhängande system för slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall

1. Inledning

Mark- och miljödomstolens underrättelse den 21 oktober 2013 (aktbil. 279) åberopas.

Med anledning av framställda önskemål har SKB kompletterat sin tillståndsansökan, dels den 2 april 2013 (aktbil. 197 m.fl.), dels den 28 juni 2013 (aktbil. 232).

Ett flertal remissinstanser har nu framfört önskemål om ytterligare kompletteringar och domstolen har i underrättelsen gett SKB tillfälle att medge eller bestrida dessa önskemål.

SKB anför följande.

2. SKB:s inställning

SKB har sammanställt önskemålen om ytterligare komplettering remissinstans för remissinstans och fråga för fråga, se Bilaga K:9. I bilagan redovisas SKB:s inställning till önskemålen.

I de fall där SKB bestrider att genomföra ytterligare kompletteringar redovisas skälen för bestridandet i bilagan. I flertalet fall kan skälen för bestridandet hänföras till en viss kategori. Skälen för bestridande enligt dessa kategorier utvecklas närmare nedan under avsnitt 2.1–2.5.

I flera fall innehåller remissinstansernas yttranden ställningstaganden i olika sakfrågor. Sådana ställningstaganden berörs inte i detta yttrande eller i bilaga K:9. Däremot avser SKB att i samband med den kommande kompletteringen se över behovet av justering av sina förslag till villkor och kontrollprogram och därvid beakta remissinstansernas ställningstaganden i dessa delar.

2.1 Det strålsäkerhetsrelaterade prövningsunderlaget

Vissa remissinstanser önskar att SKB ska komplettera tillståndsansökan enligt miljöbalken med ett fördjupat underlag för prövning av strålsäkerhetsrelaterade frågor. En del anser att allt det underlag som har getts in till Strålsäkerhetsmyndigheten i tillståndsärendet enligt kärntekniklagen också ska ges in i målet enligt miljöbalken.

Flera remissinstanser påtalar därvid att ansökningsunderlaget enligt kärntekniklagen innehåller fördjupad information som inte ingår i ansökan enligt miljöbalken, exempelvis information om slutförvarets barriärer och deras betydelse för den långsiktiga säkerheten. Med anledning av detta avser SKB att komplettera ansökan enligt miljöbalken med en aktuell och överskådlig sammanfattning (på svenska) rörande slutförvarets barriärer. Sammanfattningen kommer att baseras på den information som SKB tillhandahåller i prövningen enligt kärntekniklagen.

När det gäller Clink (den integrerade anläggningen för lagring och inkapsling i Oskarshamn) avser SKB som tidigare aviserats att under sommaren 2014 komplettera sin ansökan enligt kärntekniklagen med bl.a. en uppdaterad förberedande preliminär säkerhetsredovisning (FPSAR). SKB avser samtidigt att komplettera sin ansökan i målet med relevanta delar av nämnda säkerhetsredovisning.

SKB hänvisar i övrigt till vad som redan anförts i denna fråga under avsnitt 2.2 i kompletteringsinlagan den 2 april 2013 (aktbil. 199). SKB anser att ansökan med gjorda och nu medgivna kompletteringar, tillsammans med Strålsäkerhetsmyndighetens kommande remissyttrande i sak, möjliggör en sådan övergripande bedömning av strålsäkerhetsfrågorna vid en kärnteknisk anläggning som enligt hittillsvarande praxis bör göras vid prövningen enligt miljöbalken. Skulle domstolen vilja ha tillgång till ytterligare och mer djuplodande underlag i strålsäkerhetsfrågorna kommer SKB givetvis att efterkomma detta. SKB:s ansökningar enligt kärntekniklagen (med tillhörande bilagor och bilagereferenser) är mycket omfattande. Stora delar av materialet är på engelska.

2.2 Detaljeringsgraden hos det övriga prövningsunderlaget

Vissa önskemål innebär att SKB ska komplettera ansökan med uppgifter och underlag med en mycket hög detaljeringsgrad.

SKB hänvisar till vad som redan anförts i denna fråga under avsnitt 4.3 i kompletteringsinlagan den 2 april 2013. Det är nu fråga om en förprovning enligt miljöbalken av nya anläggningar som efter meddelat tillstånd kommer att detaljprojekteras och byggas för att tas i drift först om cirka 15 år.

Många av önskemålen om ytterligare komplettering avser uppgifter av detaljkaraktär som kommer att tas fram först i samband med detaljprojekteringen eller under drifttiden. När det exempelvis gäller strålsäkerhetsrelaterade frågor tillhandahåller kärntekniklagen ett system med stegvis provning allteftersom anläggningen projekteras, byggs och tas i drift,

se 4 kap. 2 § SSMFS 2008:1. SKB anser att det inte är rimligt att detaljerat underlag ska tillhandahållas redan i detta skede. SKB anser att prövningsunderlaget (med nu medgivna kompletteringar) motsvarar vad som krävs enligt praxis och har en sådan omfattning och detaljeringsgrad att det går att ta ställning till verksamhetens tillåtlighet och de grundläggande tillståndsvillkoren.

2.3 Redovisning av andra metoder för omhändertagande av kärnavfall

Vissa önskemål innebär att SKB ska komplettera ansökan och MKB:n med ytterligare underlag avseende andra studerade metoder för omhändertagande av kärnbränsle än den metod som avses med ansökan. Önskemålen avser framför allt andra studerade metoder i form av dels deponering i djupa borrhål, dels återvinning av plutonium och uran samt eventuell transmutation av aktinider. Önskemålen innebär i huvudsak att SKB ska redovisa uppdateringar och fördjupade redovisningar av kunskapsläget kring dessa studerade metoder samt en jämförande miljökonsekvensbedömning av dessa metoder och den sökta slutförvarsmetoden.

SKB:s principiella inställning, vilken framhölls redan i avsnitt 4.4.1 i kompletteringsinlagan den 2 april 2013, är att det saknas stöd i miljöbalken för att ålägga SKB att komplettera ansökan med underlag som rör annat än den sökta verksamheten, dess lokalisering och dess närmare utformning.

SKB hänvisar till den information rörande andra metoder som lämnats i ansökan och kompletteringsinlagan den 2 april 2013 och tillägger nu följande.

SKB vill framhålla att det för de båda studerade metoderna – djupa borrhål respektive återvinning av plutonium och uran – skulle krävas ett omfattande och långsiktigt utvecklings- och utredningsarbete för att kunna dra slutsatser om möjligheterna att välja, utforma och analysera säkerhet och miljökonsekvenser av de alternativa system av anläggningar och verksamheter som behövs för ett genomförande. Samtidigt som utvecklings-

och utredningsarbetet skulle ta flera decennier i anspråk finns det betydande risk att metoderna inte möter de mycket höga krav som ställs på verksamheten. De skäl som fått SKB att välja bort dessa metoder är av grundläggande och fundamental karaktär.

Huvudskälet att SKB valt bort djupa borrhål som metod är att den varken utgör ett utprovat eller tillgängligt tekniskt system eller ger möjlighet till den kvalitetskontroll och verifiering av varje led i hanteringen av det använda kärnbränslet som den valda KBS-3-metoden ger.

Huvudskälet att SKB valt bort återvinning av plutonium och uran för återföring i reaktorerna som metod är att det inom ramen för nuvarande kärnkraftprogram skulle innebära radikala förändringar av hela bränslecykeln för elproduktion med kärnkraft i Sverige. Sådana förändringar, om de över huvud taget kan förverkligas, kan genomföras tidigast i slutet av driftperioden för nuvarande reaktorer. Såväl de tekniska som politiska förutsättningarna för en långsiktig satsning på avancerad kärnkraft i Sverige i form av snabba reaktorer, som skulle kunna utnyttja naturresursen uran mycket effektivare, är behäftad med stora osäkerheter. Sådana snabba reaktorer kan i vart fall inte bli aktuella inom de närmaste decennierna. Om sådana reaktorer skulle bli aktuella någon gång efter 2050, kommer plutoniet i det använda kärnbränsle som ännu inte lagts i slutförvaret att vara tillräckligt för att producera starthärdarna till nya reaktorer. Införandet av sådana reaktorer i framtiden är alltså inte på något sätt beroende av det använda kärnbränsle som hunnit läggas in i slutförvaret.

Vidare bör nämnas att SKB följer utvecklingen av andra metoder inom ramen för den forskning som bedrivs enligt 11 § kärntekniklagen och som beskrivs i det forskningsprogram som upprättats enligt 12 § kärntekniklagen (det s.k. Fud-programmet). Inom ramen för Fud-programmet har SKB publicerat ett antal rapporter som sammanfattar resultaten av oberoende forskning om konceptet djupa borrhål samt utvecklingsläget för snabba reaktorer. SKB avser att komplettera ansökan med jämförande bedömningar av alternativen till den valda metoden, KBS-3. SKB vill i sammanhanget förtydliga att det

inte framkommit någon omständighet som gett SKB anledning att ändra sin principiella inställning till och bedömning av de studerade metoderna.

SKB bestrider att, utöver gjorda och nu medgivna kompletteringar, komplettera ansökan och MKB:n med ytterligare underlag rörande andra studerade metoder för slutförvaring av använt kärnbränsle. Prövningen bör istället fokuseras på den sökta verksamheten och dess miljöpåverkan och miljökonsekvenser.

2.4 Platsvalet

Vissa önskemål innebär att SKB ska komplettera ansökan med ytterligare underlag avseende platsvalsfrågan. SKB:s ansökan innehåller en särskild bilaga om platsvalet (bilaga PV). Med anledning av önskemålen avser SKB att som komplettering ge in relevanta rapporter som utgjort referensunderlag för nämnda platsvalsbilaga.

2.5 MKB:n

2.5.1 Revidering/uppdatering av MKB:n

Som anges i bilaga K:9 avser SKB att komplettera provningsunderlaget i målet med en mängd uppgifter av relevans för bedömningen av den sökta verksamhetens miljöpåverkan och miljökonsekvenser. SKB anser att ansökan och ingiven MKB, med gjorda och nu medgivna kompletteringar, utgör ett tillräckligt underlag för en bedömning enligt miljöbalken av den sökta verksamhetens miljöpåverkan och miljökonsekvenser.

SKB avser inte att efterkomma vissa remissinstansers önskemål om att SKB ska ge in en uppdaterad MKB eller en ”MKB-summering”. Däremot avser SKB att upprätta en läsanvisning för ansökan och därefter gjorda kompletteringar.

2.5.2 Miljökonsekvensbeskrivning av slutförvaring i djupa borrhål

Vissa önskemål innebär att miljökonsekvenserna av slutförvaring i djupa borrhål ska redovisas i MKB:n. SKB bestrider önskemålet och hänvisar till vad som anförts ovan under avsnitt 2.3.

2.5.3 Mycket osannolika händelser

Vissa remissinstanser önskar att SKB ska komplettera MKB:n med en beskrivning av konsekvenserna av osannolika händelser. Enligt dessa instanser är det inte tillräckligt att sådana osannolika händelser bedöms inom ramen för säkerhetsredovisningen enligt kärntekniklagen.

SKB hänvisar till avsnitt 4.4.2 i kompletteringsinlagan den 2 april 2014 och vidhåller att det av relevant miljörettslig lagstiftning och praxis framgår att en MKB ska beskriva och bedöma konsekvenserna av ”de troliga, mer betydande miljöeffekterna av det aktuella projektet”. Det är alltså inte en brist i MKB:n att mycket osannolika händelser inte har beskrivits och konsekvensbedömts.

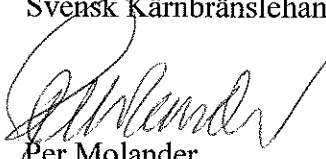
3. **Övrigt**

SKB avser att även komplettera med ytterligare underlag avseende påverkan på skyddade arter som har betydelse för bedömningen av tillåtligheten av den sökta verksamheten i Forsmark. Om verksamheten befinns vara tillåtlig bör frågan om artskyddsdispens och villkor för sådan dispens lämpligen kunna prövas i särskild ordning. SKB har idag gett in ett yttrande till domstolen i mål M 4617-13 och däri angett att SKB inte motsätter sig att frågan om artskyddsdispens vilandeförklaras i avvaktan på att regeringen prövat tillåtligheten av den sökta verksamheten.

SKB hemställer att domstolen nu tar ställning till frågan om ytterligare kompletteringar i frågor där SKB inte avser att efterkomma kompletteringskraven.

SKB:s kompletteringar i de delar som SKB åtagit sig genom denna komplettering bedöms kunna ges in under sommaren 2014.

Stockholm, den 18 november 2013
Svensk Kärnbränslehantering AB, genom

Per Molander
(enligt fullmakt)

Staffan Löwhagen